

JONAS HELLMAN & ANDERS HULTIN:

Moderaterna bör gå i täten för moderniseringen av skolan

Just nu går det väldigt bra för moderaterna. Partiet ligger över 30 procent i opinionsmätningarna, och om det vore val i dag skulle moderaterna, folkpartiet, kristdemokraterna och centern tillsammans få egen majoritet.

Den moderata partistämman i Umeå uppvisade ett parti i harmoni. Den gav också prov på en ny och ödmjukare ton. Borta är den enda vägens-politik. Nu är det öppenhet som är moderaternas ambition, både i synen på nya lösningar och i synen på människor.

Allt ser bra ut. Men det är viktigt att moderaterna inte tror att allt är bra. Ty även om moderaterna politiskt har ett bra läge, är läget inte bra för Sverige. Och Sveriges problem blir vid en eventuell borgerlig valseger med automatik moderaternas problem.

Ett område där det mer än någonsin finns skäl till nytänkande är utbildningspolitiken. Visst genomförde

den borgerliga regeringen 1991-1994 flera bra utbildningsreformer. Men så här med ett par års distans är det lätt att konstatera att den viktigaste förändringen återstår.

Trots alla utbildningsreformer har utbildningsinstitutionerna inte hängt med i utvecklingen. På privata företag har arbetsformerna och arbetsmiljön helt förändrats under de senaste 10-20 åren, men i skolorna har nästan inget hänt.

Katederundervisning vanligast

När Skolverket 1992 genomförde sin nationella utvärdering visade det sig att traditionell katederundervisning fortfarande var den i särklass vanligaste undervisningsformen. Andelen av undervisningen som gick ut på att läraren föreläser och ställer frågor hade inte minskat sedan 1967, som var det år verket jämförde med. Två tredjedelar av skolorna bedrev genomgående undervisning i 40-minuterspass. Var femte skola hade ingen organisation för fortbildning av lärare.

Det hindrar inte att många som arbetar inom skolans värld tycker att det har skett alldeles för mycket förändringar. Förklaringen till den motsägelsefulla bilden hänger samman med hur skolreformerna har genomförts. Ofta har det gått till så att politikerna har fattat ett centralt beslut om hur alla skolor i hela landet skall göra. Några större ansträngningar att förankra besluten bland skolpersonalen har inte gjorts.

Resultatet har blivit att lärarna ofta har motverkat förändringarna. En del av de pedagogiska idéerna som lanserades under 70-talet skulle säkert ha kunnat fungera – om de hade förverkligats på skolor där de hade personalens och föräldrarnas stöd. Men eftersom politikerna försökt tvinga alla skolor att anamma idéerna har reformförsöken misslyckats. Dels fungerar inte samma undervisningsmetoder för alla elever och lärare, dels gjorde motståndet att idéerna inte förverkligades fullt ut.

Den svenska skolpolitiken har

länge kännetecknats av att det funnits två politiska alternativ, varav båda förordat centralreglering. Vänstern har förordat att alla skolor skall ha mer av grupparbeten och mindre av betyg. Högern har förordat att alla skolor skall tvingas ha mindre av grupparbeten och mer av betygssättning.

Under de senaste åren har moderaterna övergivit tron på centralstyrning inom utbildningsområdet. Istället har folkpartiet övertagit den traditionella högerlinjen..

För en framtida borgerlig regering är det viktigt att ha rätt problemformulering: felet med den svenska skolan är inte att det är för få matematiktimmar i den enhetliga läroplanen, utan att det finns en enhetlig läroplan. Det är inte avsaknaden av betyg på mellanstadiet, utan avsaknad av konkurrens, som har gjort att utvecklingen stått stilla.

Även om det inte går att säga exakt hur den nya tekniken bäst kan utnyttjas inom utbildningsområdet, är det lätt att inse att den kan utnyttjas.

Framtidens klassrum

En bild av hur framtidens klassrum kan se ut får man om man besöker centralskolan i Heby. Där har Apple utrustat eleverna i en skolklass med varsin bärbar dator. Bänkarna har ställts upp som ett "v", och vid spetsen finns en storbildsskärm som alla datorerna är anslutna till. Vid behov kan eleverna visa hela klassen vad de har gjort på storbildsskärmen.

På kvällarna kan eleverna ta hem sina datorer och göra läxorna. Via elektronisk post kan de hemifrån kommunicera med varandra.

En del hävdar att det inte alls kommer att finnas några klassrum i framtidens skola. Föreläsningssalar kommer att finnas, men i vanliga fall kommer eleverna sitta och arbeta vid sina kontorsarbetsplatser. Så gör eleverna i Botkyrka friskola. Deras skolarbete påminner även i övrigt ganska mycket om hur arbetet är upplagt på en modern kontorsarbetsplats.

För det första har eleverna flexitid. De kan komma när de själva vill mellan vissa klockslag på förmiddagen och gå när de själva vill mellan vissa klockslag på eftermiddagen.

Enligt rektorn Per Svangren fungerar det alldeles utmärkt för mellanstadieelever att ha flexitid. 90 procent av skolans elever kan ta detta ansvar, och de övriga 10 procenten får lärarna hålla ett särskilt öga på. Det fungerar även att eleverna själva lägger upp sina scheman.

Skolarbetet på Botkyrka friskola går till stor del ut på att eleverna utför projektarbeten som de sedan redovisar för sina lärare. Med hjälp av uppgifter från böcker och Internet skriver de rapporter och uppsatser om olika ämnen. Ibland håller lärarna föreläsningar också. Men projektarbetsformen är ofta en effektivare inlärningsmetod.

Det finns många vilda idéer om hur man i framtiden skulle kunna använda multimediateknik inom ut-

bildning. Många av dessa idéer kommer aldrig att kunna förverkligas, men om bara en del kan förverkligas räcker det för att det skall uppstå ett behov av nya utbildningsformer.

Moderaterna bör gå i täten för moderniseringen av skolan. Det handlar inte om att skriva detaljerade förordningar om hur undervisningen i alla skolor i hela landet skall bedrivas. Idéerna måste komma underifrån. Det som moderaterna främst av allt kan bidra med är reformer som sätter igång en successiv utvecklingsprocess.

Viktigt med ansvarstagande

Därmed inte sagt att moderaternas skolpolitik bör bli helt könlös, och att partiets enda uppfattning bör vara att alla skall få göra som de vill. Det går att ha en bild om i vilken riktning skolan bör utvecklas utan att för den skull tycka att allting måste centralstyras.

Moderaternas uppfattning om hur landets skolor skall se ut bör bli mer lik moderaternas uppfattning om hur landets arbetsplatser skall se ut. Det är fel att reglera hur enskilda företag skall arbeta. Men det hindrar inte att det i grova drag går att skilja mellan vad som är bra och vad som är dåligt.

Det är viktigt att medarbetarna på landets företag får ta ansvar, att de utvecklas i arbetet och att de belönas om de utför en god arbetsinsats.

Detsamma bör gälla för landets elever. Bland annat därför är det fel att centralstyra.